

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 32/2019-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. januára 2019 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Gajdošom, advokátska kancelária, Obyce 307, vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 2 T 17/2015 z 23. septembra 2016 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2 To 80/2016 z 18. januára 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. augusta 2018 doručená elektronicky mailom (doplnená 23. augusta 2018 predložením originálu) sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv

zaručených v čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 17/2015 z 23. septembra 2016 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 80/2016 z 18. januára 2017.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu č. k. 2 T 17/2015-986 z 23. septembra 2016 uznaný vinným zo spáchania zločinu znásilnenia podľa § 199 ods. 1 a 2 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 122 ods. 3 Trestného zákona, za ktorý mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 9 rokov a 8 mesiacov so zaradením sťažovateľa na jeho výkon do ústavu s minimálnym stupňom stráženia. Zároveň mu bol uložený trest prepadnutia veci.

3. Proti tomuto rozhodnutiu súdu prvého stupňa podali riadny opravný prostriedok sťažovateľ (sám, aj prostredníctvom obhajcu), jeho rodičia, ako aj príslušný prokurátor Okresnej prokuratúry Nitra (ďalej len „prokurátor“). Na základe odvolaní krajský súd rozsudkom č. k. 2 To 80/2016-1075 z 18. januára 2017 podľa § 321 ods. 1 písm. d) a 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zrušil rozsudok okresného súdu z 23. septembra 2016 v časti výroku o treste prepadnutia veci, v ostatných častiach považoval prvostupňové rozhodnutie za správne. Odvolanie prokurátora krajský súd podľa § 319 Trestného poriadku zamietol ako nie dôvodné.

4. Rozhodnutie súdu druhého stupňa v spojení s prvostupňovým rozhodnutím sťažovateľ napadol dovolaním z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktoré však Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 5 Tdo 32/2018 z 12. júna 2018 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

5. Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu ním označených práv malo dôjsť tým, že mu v prípravnom konaní *„nebola riadne zabezpečená obhajoba v súlade s ustanovením § 37 Trestného poriadku, kde je ustanovené, že v prípade sťažovateľa, nakoľko bol zadržaný*

ako podozrivý, nemohol sa sám brániť, nebola mu poskytnutá právna pomoc, ani dostatočné informácie o jeho stíhaní. Takisto sa nemohol poradiť s obhajcom a ani účinne obhajcu odmietnuť, tak ako to výslovne vyžaduje ustanovenie Trestného poriadku o povinnej obhajobe.“. Tvrdí, že bol „pri výsluchu sám a... nepamätal si na svoju výpoveď tak, ako je zapísaná. Navyše bol vypočúvaný v psychickom rozpoložení a ani dobre nevidel, čo podpisuje. Týmto postupom OČTK v prípravnom konaní, ktoré predchádzalo konaniu pred súdom bolo zásadným spôsobom porušené právo sťažovateľa na obhajobu, čím boli porušené aj jeho práva garantované Ústavou SR na ochranu... práv v trestnom konaní.“.

6. Za porušené sťažovateľ považoval aj „zákonné práva uvedené v § 2 ods. 10 Trestného poriadku, keď neboli vykonané dôkazy aj v jeho prospech uvedené v odvolaniach“. Dodáva, že „Neboli... vykonané dôkazy, ktoré mohli byť aj na preukázanie, že sa skutok nestal tak, ako tvrdí poškodená.... Súdy sa... uspokojili len s dôkazom - tvrdením poškodenej a potvrdením znalca o jej hodnovernosti. A odvolací súd svojím rozhodnutím schvaľuje rozhodnutie súdu prvého stupňa ako správne, aj keď nebolo vykonané dokazovanie na preukázanie poškodenou tvrdených skutočností, hoci k dispozícii dôkazy boli! Takým postupom OČTK konali nielen v rozpore so zákonom a základnými zásadami uvedenými v § 2 Trestného poriadku, predovšetkým odstavec 10. Aj týmto postupom došlo k porušeniu jeho ústavného práva na súdnu ochranu.“.

7. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 2, a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3. písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 23. 09. 2016, sp. zn.: 2 T/17/2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2 To/80/2016-1075 zo dňa 18. 01. 2017 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 2 To/80/2016-1075 zo dňa 18. 01. 2017 a ukladá Krajskému súdu v Nitre znovu prejednať odvolanie proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 23. 09. 2016, sp. zn.: 2 T/17/2015.

Ústavný súd Slovenskej republiky podľa § 52 zákona 38/1993 Z. z. nariaďuje Okresnému súdu Nitra zrušiť výkon trestu odňatia slobody odsúdenému [REDAKOVANÉ] a nariadiť jeho okamžité prepustenie na slobodu.

Okresný súd Nitra je povinný nahradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume podľa vyčíslenia na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jozefa Gajdoša, advokáta so sídlom Obyce 307 do 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie....

10. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť

uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

13. Napriek okolnosti, že sťažovateľ v petite sťažnosti za porušené, okrem iných, označil aj základné právo zaručené v čl. 46 ods. 2 ústavy, ústavný súd za skutočne namietané považoval porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, a označenie čl. 46 ods. 2 ústavy považoval za chybu v písaní, a to jednak z dôvodu, že v danej veci jednoznačne nešlo o rozhodnutie orgánu verejnej správy (tak ako to vyžaduje čl. 46 ods. 2 ústavy) a jednak z dôvodu, že aj v odôvodnení sťažnosti sťažovateľ poukazoval na základné právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého znenie citoval.

14. Predmetom sťažnosti je teda namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 2 T 17/2015-986 z 23. septembra 2016 a rozsudkom krajského súdu č. k. 2 To 80/2016-1075 z 18. januára 2017.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

18. Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:...

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;...

K namietanému porušeniu základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom rozsudkom okresného súdu č. k. 2 T 17/2015-986 z 23. septembra 2016

19. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („*ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd*“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

20. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže

domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (porov. I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

21. Sťažovateľ sťažnosťou napáda rozsudok okresného súdu č. k. 2 T 17/2015-986 z 23. septembra 2016. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ využil svoje právo podať proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o riadnom opravnom prostriedku sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

K namietanému porušeniu základných práv zaručených ústavou a práv zaručených dohovorom rozsudkom krajského súdu č. k. 2 To 80/2016-1075 z 18. januára 2017

22. Zákonným predpokladom na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu sa lehota počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Pri právoplatnom rozhodnutí vydanom v trestnom konaní je pre začiatok plynutia lehoty dvoch mesiacov podľa citovaného ustanovenia rozhodujúci moment náležitého oznámenia rozhodnutia sťažovateľovi, ktorým je buď vyhlásenie rozhodnutia v prítomnosti sťažovateľa, alebo doručenie rovnopisu rozhodnutia (napr. III. ÚS 186/02, III. ÚS 90/03). Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

23. Riadiac sa zásadou materiálnej ochrany ústavnosti, ústavný súd považoval v danej veci lehotu na podanie sťažnosti proti rozsudku krajského súdu za zachovanú

v súlade so svojou judikatúrou, v ktorej zaujal názor, že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) je sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní, pritom lehota na podanie takejto sťažnosti bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, t. j. vo vzťahu k rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 To 80/2016 z 18. januára 2017 (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, resp. porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

24. Sťažovateľ namietal predovšetkým porušenie jeho práva na obhajobu, ku ktorému malo dôjsť v prípravnom konaní tým, že mu nebola riadne zabezpečená obhajoba, keďže bol zadržaný ako podozrivý a nemohol sa sám brániť, nebola mu poskytnutá právna pomoc ani dostatočné informácie o jeho stíhaní. Takisto sa nemohol poradiť s obhajcom a ani účinne obhajcu odmietnuť, tak ako to výslovne vyžaduje ustanovenie Trestného poriadku o povinnej obhajobe. Zároveň sťažovateľ tvrdí, že bol pri výsluchu sám a nepamätal si na svoju výpoveď tak, ako je zapísaná. Navyše, bol vypočúvaný zrejme v zlom psychickom rozpoložení a nevidel dobre, čo podpisuje.

25. Tvrdí tiež, že neboli vykonané dôkazy v jeho prospech, súdy sa uspokojili len s tvrdením poškodenej a potvrdením znalca o jej hodnovernosti. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa v relevantnej časti potvrdil ako správne, aj keď nebolo vykonané dokazovanie na preukázanie poškodenou tvrdených skutočností, hoci k dispozícii dôkazy boli. Takýto postup je podľa sťažovateľa v rozpore so zákonom a základnými zásadami uvedenými v § 2 ods. 10 Trestného poriadku.

26. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 To 80/2016 z 18. januára 2017, ústavný súd uvádza nasledujúce.

27. Podľa § 368 Trestného poriadku dovolanie možno podať proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo ak boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371.

28. Podľa § 368 ods. 2 Trestného poriadku Ak tento zákon neustanovuje inak, rozhodnutím podľa odseku 1 sa rozumie

a) rozsudok a trestný rozkaz,...

h) rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol.

29. Podľa § 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku proti právoplatnému rozhodnutiu súdu druhého stupňa môže podať dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 obvinený vo svoj prospech proti výroku, ktorý sa ho priamo týka.

30. Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

31. Ako z citovaných ustanovení Trestného poriadku vyplýva, sťažovateľ mal možnosť v prípade, že bol presvedčený o porušení jeho práva na obhajobu v trestnom konaní, obrátiť sa na najvyšší súd a podať proti rozhodnutiu druhého stupňa dovolanie. V konečnom dôsledku túto možnosť využil a mimoriadny opravný prostriedok podal.

32. Najvyšší súd však dovolanie sťažovateľa uznesením sp. zn. 5 Tdo 32/2018 z 12. júna 2018 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, pretože bolo zrejmé, že neboli splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku.

33. To, čo viedlo najvyšší súd ku konštatovaniu nesplnenia dovolacích dôvodov, bola skutočnosť predvídaná v ustanovení § 371 ods. 4 Trestného poriadku, podľa ktorého dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. a) až g) Trestného poriadku nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom.

34. Záver, ktorý odvolací súd vo svojom rozhodnutí v konečnom dôsledku prijal, nemožno považovať za svojvoľný alebo neodôvodnený. Najvyšší súd na danú vec aplikoval

relevantnú právnu normu procesnoprávneho predpisu, ktorým sa konanie riadilo, ktorú interpretoval v súlade s jej znením, zmyslom a účelom.

35. Sťažovateľ v sťažnosti podanej ústavnému súdu napokon rozhodnutie dovolacieho súdu nenapáda, nežiada vysloviť porušenie svojich základných práv alebo slobôd týmto rozhodnutím, neatakuje správnosť v ňom prijatých záverov ani s nimi nepolemizuje, a teda ich akceptuje. Za takejto situácie ústavný súd vychádzal z predpokladu, že sťažovateľ naozaj nenamietal porušenie svojich obhajobných práv pred odvolacím súdom.

36. V tejto súvislosti ústavný súd opäť pripomína, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity je založený na tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

37. V nadväznosti na uvedené ústavný súd formuloval aj právny názor, podľa ktorého pokiaľ sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc (III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08). Z toho vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodnúť o určitej námietke sťažovateľa nemožno založiť až jej uplatnením v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v prípade, ak ju sťažovateľ mohol uplatniť v napadnutom konaní, pričom podľa platného právneho poriadku o nej mohol a aj bol povinný meritórne rozhodnúť iný orgán verejnej moci. Preto, ak takáto situácia nastane, treba podľa názoru

ústavného súdu sťažnosť v časti týkajúcej sa takejto námietky odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 284/08).

38. Sťažovateľ svoju argumentáciu síce v konaní pred všeobecným súdom uplatnil, avšak až v štádiu trestného procesu (v dovolaní), v ktorom jej úspešnosť vylučovalo priamo znenie príslušnej normy zákona. Sťažovateľ pritom bol už v odvolacom konaní zastúpený obhajcom, teda osobou znalou práva, ktorá si musela byť vedomá následkov nevyužitia námietok tohto druhu v relevantnom štádiu trestného konania. Ak teda sťažovateľ v konaní pred odvolacím súdom neuplatnil ním predostreté námietky, v ktorých videl porušenie základného práva na obhajobu a o ktorých bol krajský súd bez akýchkoľvek pochybností oprávnený konať a rozhodnúť, potom nemôže očakávať pozitívne akceptovanie jeho argumentácie v konaní o sťažnosti podanej ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v tomto smere.

39. Z toho pohľadu bol ústavný súd nútený sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 50 ods. 3 ústavy a práv zaručených v čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 To 80/2016 z 18. januára 2017 odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

40. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07, I. ÚS 380/2011).

41. Sťažovateľ v tejto časti sťažnosti namieta nevykonanie dôkazov v jeho prospech. Konajúce súdy sa podľa jeho slov uspokojili len s tvrdením poškodenej a potvrdením znalca o jej hodnovernosti.

42. S prihliadnutím na svoju doterajšiu judikatúru ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

43. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je taktiež právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 209/04, III. ÚS 206/06, III. ÚS 78/07). Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom (stranou) konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

44. Za protiústavné aj arbitrárne ústavný súd považuje tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

45. Základné právo na súdnu ochranu však neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02).

46. Vychádzajúc z uvedených téz, ústavný súd posúdil rozhodnutie krajského súdu, aby zistil, či účinky výkonu právomoci označeného všeobecného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 80/2016 sú zlučiteľné s limitmi sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru, porušenie ktorých namieta.

47. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu z 18. januára 2017 vyplýva, že odvolací súd sa s argumentáciou uvedenou v rozhodnutí súdu prvého stupňa, pokiaľ išlo o preukázanie viny a uloženie trestu (okrem trestu prepadnutia veci) sťažovateľovi, stotožnil. V odôvodnení svojho rozhodnutia k tomu uviedol:

„Pri vykonávaní dokazovania bolo postupované v súlade s ustanovením § 2 ods. 10 Tr. por...

Súd I. stupňa vyhodnotil dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán...

Svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 168 Tr. por., keď v ňom uviedol ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov, pričom uviedol aj z akých dôvodov nevyhovel ďalším návrhom na vykonanie dokazovania. Podrobne rozviedol akými právnymi úvahami sa spravoval pri posudzovaní dokázaných skutočností podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu s ktorými aj odvolací súd súhlasí a v podrobnostiach na ne poukazuje, okrem trestu prepadnutia veci...

Aj odvolací súd na základe vykonaného dokazovania mal preukázané, že skutok sa stal tak, ako je uvedené vo výroku napadnutého rozsudku.

Pri prvom výsluchu obžalovaný spáchanie skutku priznal s tým, že uviedol, že sa to všetko udialo tak, ako je uvedené v uznesení o vznesení obvinenia a teda tak, ako to povedala poškodená... V ďalších výpovediach však už poprel akékoľvek násilie voči

poškodenej... Podľa jeho názoru oznámenie... urobila poškodená pod vplyvom iných osôb. Správne súd I. stupňa neuveril jeho obrane, že keď vypovedal vo svojej prvej výpovedi bol v zlom psychickom stave a k výpovedi bol donútený, pretože tieto skutočnosti boli vykonaným dokazovaním najmä výsluchom vyšetrovateľov vyvrátené.

Poškodená podrobne opísala ako sa stal skutok, jednoznačne vo viacerých výpovediach i pri konfrontácii...

Ani odvolací súd nemal dôvod neveriť výpovedi poškodenej, ktorá podrobne popísala skutočnosti, ktoré predchádzali tomuto konaniu obžalovaného..., čo vyústilo až do konania popísaného vo výroku tohto rozsudku. To, že takto konal potvrdili i svedkovia...

Svedkyňa o okolnostiach, ako došlo ku skutku stále vypovedala rovnako. Pokiaľ sa v podrobnostiach odchýlila od svojich skorších výpovedí mohlo to byť jednak odstupom času, ale aj tým, že sa snažila na tieto okolnosti zabudnúť.

Obžalovaný však svoje výpovede menil a prispôboval ich rôznym okolnostiam, pričom okrem svojej prvej výpovede popieral, že by ju obmedzoval na osobnej slobode alebo mal s ňou vôbec súlož. Tvrdil, že poškodená mala všetko dopredu naplánované a mala sa na tomto dohodnúť s jej priateľom... Tieto jeho tvrdenia vykonaným dokazovaním boli jednoznačne vyvrátené, ako výpoveďou svedka... tak aj výpoveďou svedkyne... - starej matky poškodenej...

Vierohodnosť výpovede poškodenej potvrdila i znalkyňa [REDACTED], ktorá vo svojom znaleckom posudku ako aj vo svojej výpovedi uviedla, že poškodená je síce nezrelá osobnosť, čo je v jej veku prirodzené, ale je schopná adekvátne vnímať a uchovávať v pamäti a následne adekvátne reprodukovat' prežité udalosti a ich podstatné okolnosti.

K špecifickej vierohodnosti uviedla, že jej výpovede z hľadiska psychologického vykazovali známky prevažujúcej nie však plnej vierohodnosti.

Znalecký posudok na základe jej prítomnosti pri výsluchu poškodenej doplnila v tom, že poškodená počas priebehu inkriminovaného činu prežívala emočnú, alebo citovú ambivalenciu (kolísavosť), pričom vychádzala z toho, že na hlavnom pojednávaní si nespomenula na niektoré podstatné detaily a pripisovala to tomu, že poškodená sa v priebehu predmetného trestného činu mohla ocitnúť v zmesi emócií od strachu, úzkosti až po dozvuky toho príjemného, ktoré vo vzťahu k obžalovanému zažila.

Aj na základe tohto znaleckého posudku potom odvolací súd uveril tvrdeniu poškodenej i keď, ako obhajoba tvrdila, išlo o jediný priamy dôkaz usvedčujúci obžalovaného.

K ďalším námietkam obžalovaného spochybňujúcich výpoveď poškodenej a poukazujúc na to, že súd I. stupňa sa nevysporiadal s tým, že na záberoch z kamier na čerpacích staniách nie je reálne vidno, že by mala poškodená zviazané ruky a tiež, že sa nevysporiadal, ako mohol počas jazdy jej ruky rozviazať, čo podľa neho z technického hľadiska nie je možné, je potrebné uviesť, že poškodená podrobne uviedla, že ruky mala za chrptom, kde ich mala zviazané a to bolo na prvej čerpacej stanici. Sám obžalovaný ju pripútal bezpečnostným pásom a zamkol ju vo vozidle, čo bolo zrejmé aj z kamerových záznamov, pri platení sa neustále obzeral a bol nervózny, čo potvrdila aj pracovníčka čerpacej stanice a podľa názoru odvolacieho súdu mohol jej prerezať aj pásku na rukách.

Ani ďalšia námietka obžalovaného, že s poškodenou nemohol mať pohlavný styk, čo podľa neho vyplynulo zo znaleckého posudku [REDAKOVANÉ], pretože tento u neho vyvoláva nepríjemné zážitky a je bolestivý, nie je relevantná pretože ako potvrdila poškodená a vlastne jeho správaniu nasvedčuje aj znalecký posudok [REDAKOVANÉ], že obžalovaný si chcel dokázať, že sa na nej spraví a chcel jej urobiť dieťa a pripútať si ju k sebe, čo bolo vlastne motívom celého jeho konania.

Samotný postoj obžalovaného k trestnej činnosti, kde pri svojich výpovediach v podstate sa odkláňa od podstaty konania a neustále rozoberá len predchádzajúce stretnutia, či už s poškodenou alebo inými osobami, dokresľujú to, že obžalovaný sa snažil vykresliť seba v tom najlepšom svetle, pričom bola zistená u neho zmiešaná porucha osobnosti emočne nestabilná s paranoidnou poruchou osobnosti. Obžalovaný si vyžaduje egocentricky citové uspokojenie, pričom neznesie akékoľvek odmietnutie a pocity bezmocnosti vo vzťahu sa usiluje kompenzovať násilným a agresívnym správaním. Sám nedokáže prijať odmietnutie a aj motívom jeho konania nebolo sexuálne vybitie sa, ale prezentovanie moci a kontroly nad poškodenou, keďže pri svojej sexuálnej nedostatočnosti sa cítil menejcenný a nedostatočný...

Aj podľa názoru odvolacieho súdu úmysel obžalovaného od začiatku smeroval k získaniu si poškodenej, k jej ovládaniu a k intímnemu styku s ňou, lebo chcel jej urobiť dieťa, aby si ju pripútať k sebe, čo potvrdila i svedkyňa..., a k čomu smerovalo celé jeho násilné konanie, keď bol poškodenou odmietaný. Od začiatku, teda ako ju donútil ísť k nemu

do bytu a následne na lazy a v konečnom dôsledku i napriek nesúhlasu poškodenej s ním mať pohlavný styk, túto nakoniec znásilnil. To, že išlo o znásilnenie svedčí hrozba bezprostredného násilia, keď potom, čo poškodená nesúhlasila s pohlavným stykom jej pritlačil nôž na krk a povedal jej, že keď pritlačí bude do pár sekúnd mŕtva a nikto jej nepomôže, sa podvolila obžalovanému, pretože sa bála, že hrozbu uskutoční, keďže si nôž odložil na dosah ruky na predné sedadlo vozidla. Ešte aj po súloži, keď bola poškodená uplakaná sa jej vyhrážal, že ju zavezie do lesa a nechá tam divej zveri, čím vlastne demonštroval svoju moc nad poškodenou, ktorej sa nakoniec ho podarilo presvedčiť, aby ju zobral domov pod zámienkou, že sa k nemu vráti a bude s ním žiť.“

48. Ústavný súd predovšetkým považuje za potrebné zdôrazniť, že nie je ďalšou opravnou inštanciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy. Z tohto postavenia mu preto v okolnostiach veci ani neprislúchalo posudzovať, či sťažovateľ mal alebo nemal byť uznaný vinným zo spáchania stíhaného skutku. Ústavný súd musel zaujať stanovisko k tomu, či rozhodnutie všeobecného súdu spĺňalo požiadavku ústavnosti spočívajúcu predovšetkým v ústavne konformnom výklade dotknutej právnej úpravy, a tiež požiadavku náležitého odôvodnenia prijatých záverov (podobne aj II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 231/04).

49. Ako z citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, krajský súd sa pre rozhodnutie v trestnej veci sťažovateľa podstatnými skutkovými a právnymi otázkami zaoberal a dal na ne presvedčivé odpovede.

50. V odôvodnení napadnutého rozsudku z 18. januára 2017 odvolací súd jasne uviedol, ktoré skutočnosti z ktorých dôkazov považoval za preukázané a ako ich bolo z jeho pohľadu potrebné hodnotiť. Dôkazné prostriedky, z ktorých relevantné dôkazy pre svoje závery použil, jednoznačne v odôvodnení svojho rozhodnutia označil a uviedol ich stručný obsah. Ozrejmil, ako nahliadal na obranu sťažovateľa, a poukázal pritom na ďalšie dôkazy, ktoré ho primali prikloniť sa k prijatým konečným záverom. Neopomenul poukázať na zmeny vo výpovediach sťažovateľa v priebehu trestného konania, naopak, výpovede poškodenej považoval za relatívne konštantné a odchýlky v podrobnostiach, ktoré sa v nich

vyskytli, racionálne na základe ďalších dôkazov odôvodnil (poukazom na znalecké dokazovanie). Prihliadajúc na vykonané dokazovanie, zabezpečené dôkazy a ich hodnotenie súdom prvého stupňa, sa napokon odvolací súd priklonil názoru o správnosti jeho záverov. Presvedčivo odpovedal aj na sťažovateľom namietané nedostatočné vysporiadanie sa okresného súdu s niektorými skutkovými detailmi daného prípadu, a to znovu poukazom na tomu korešpondujúce dôkazné prostriedky a z nich vyplývajúce dôkazy (obrazový záznam, výpoveď svedkyne, znalecký posudok). Krajský súd sa nevyhol ani definovaniu motívu sťažovateľa k spáchaniu činu, pre ktorý bol stíhaný a odsúdený.

51. Ústavný súd pripomína, že nie je opravným súdom právnych názorov všeobecných súdov. Jeho ingerencia do výkonu právomoci všeobecného (tu krajského) súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný (obdobne IV. ÚS 35/02, II. ÚS 103/09, II. ÚS 395/09, I. ÚS 595/2012).

52. Po predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd uvádza, že odôvodnenie rozsudku krajského súdu jasne a zrozumiteľne podáva výklad, akými úvahami sa súd spravoval, z akého dôvodu a na základe akých právnych predpisov bolo vo veci rozhodnuté. Aj napriek sťažovateľom uplatnenej argumentácii ústavný súd hodnotí rozsudok krajského súdu ako racionálny, podrobný, bez vnútorných rozporov, a teda ústavne konformný. Závery odvolacieho súdu obsiahnuté v napadnutom rozsudku je potrebné považovať za výraz jeho autonómneho rozhodovania v konaní o odvolaní. Z napadnutého rozsudku nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu. Krajský súd svoje závery ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil a uviedol logický postup, ako k týmto záverom dospel. V žiadnom prípade nemožno napadnutý rozsudok považovať za arbitrárny či zjavne neodôvodnený.

53. Ústavný súd preto hodnotí napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako zodpovedajúce obsahu základného práva zakotveného v čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6

ods. 1 dohovoru a nevidí žiadny dôvod na prehodnocovanie, resp. spochybňovanie právnych záverov krajského súdu uvedených v napadnutom rozhodnutí.

54. Ústavný súd na základe uvedeného preto uzatvára, že nenachádza žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 To 80/2016 z 18. januára 2017 a sťažovateľom namietaným porušením označeného základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto bolo potrebné jeho sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

55. Pretože sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími jeho požiadavkami uvedenými v jej petite, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyhovením sťažnosti v časti požadovaného vyslovenia porušenia základných práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 ústavy), k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2019